

ДО ПИТАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДСЬКИХ РАД ПРИ ОРГАНАХ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Введення воєнного стану в Україні [1] та повномасштабний військовий наступ Російської Федерації на нашу територію істотно змінили правила та засади функціонування публічної влади в Україні.

Зокрема, це пов'язано із тим, що воєнний стан це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [2].

У сфері реалізації публічно-владних управлінських функцій запровадження воєнного стану означає запровадження особливої системи військового управління державою, в якій основна роль відведена військовим адміністраціям.

Зокрема, для здійснення керівництва у сфері забезпечення оборони, громадської безпеки і порядку в Україні було утворено двадцять чотири обласні та Київську міську, а також районні військові адміністрації [3].

Військові адміністрації є складовою частиною системи органів державної влади, а їх діяльність полягає у цілеспрямованому впливі на організацію діяльності на певній території в інтересах успішного й ефективного вирішення поставлених перед ними завдань [4, с. 37].

Зазначимо, що військової адміністрації, будучи не лише виконавчими, але й розпорядничими органами, наділені відповідно до принципу централізації керівництва правами встановлювати нові правила, видавати на основі законодавства та в межах певних повноважень обов'язкові для виконання підлеглими органами та посадовими особами акти управління як нормативні, так і індивідуальні, які спрямовані на запровадження і здійснення заходів правового режиму воєнного стану.

У зв'язку із наведеним значно укріпилась думка про те, що військові державні адміністрації поєднують в собі функції управління всіма іншими органами публічної влади або навіть їх замінюють [5].

Відповідно значно послабилась робота громадських рад при органах публічної влади [6].

Варто зауважити, що введення воєнного стану не означає припинення діяльності визначених Конституцією та законами України органів державної влади і органів місцевого самоврядування, адже статтею 9 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» визначено, що в умовах воєнного стану Президент України та Верховна Рада України діють виключно на підставі, в межах повноважень та в спосіб, визначені Конституцією та законами України. Кабінет Міністрів України, інші органи державної влади, військове командування, військові адміністрації, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування здійснюють повноваження, надані їм Конституцією України, цим та іншими законами України [2].

Тобто, публічна влада в Україні діє в системі, що функціонувала раніше, однак з особливостями, визначеними особливим правовим режимом, та з зовсім іншими пріоритетами, зумовленими потребами війни.

В такий період громадські ради мають зберігати вагоме значення у впливі на ухвалення державних рішень та на діяльність органів публічної влади. Об'єктивним є й процес поступового перебирання громадським сектором частини соціальних та інших функцій, якими перевантажено державні інституції. Яскравим підтвердженням цього є безпрецедентно потужний волонтерський рух, який перетворився у важливу та ефективну складову механізму відсічі військовій агресії Російської Федерації.

За таких умов громадські ради наділені потенціалом реальної допомоги публічній владі у врегулюванні суспільних відносин, надання фахових актуальних пропозицій та порад щодо удосконалення публічно-владної діяльності в умовах війни.

Крім цього, саме громадські ради могли б у період активної військової та гуманітарної фандрайзингової діяльності України взяти на себе частину контрольних функцій, зокрема й у сфері нагляду за поставками гуманітарної допомоги, недостатньою прозорістю якої не завжди задоволені партнери України у війні з Росією [7].

Оскільки у військовий час діяльність всіх громадських рад при органах публічної влади слід розглядати з огляду на особливості правового режиму воєнного стану, зауважимо, що науково доведено й те, що навіть громадські ради при складових сектору безпеки і оборони України – це основний правовий засіб громадського контролю над сектором безпеки і оборони, який є постійно діючим колегіальним консультативно-дорадчим органом при профільних і загальної компетенції органах державної влади, що безпосередньо залучаються до виконання завдань щодо захисту національних інтересів у безпековій та оборонній сферах, утвореними для забезпечення участі громадян в управлінні державними справами у сфері безпеки і оборони, з метою представництва інституцій громадського суспільства та врахування їх інтересів у діяльності цих органів, підвищення дієвості демократичного цивільного контролю за діяльністю складових сектору безпеки і оборони, забезпечення

національної безпеки держави, ефективного відстоювання її національних інтересів у сфері безпеки і оборони [8].

Враховуючи наведене, робимо наступні висновки:

1. Введення в Україні воєнного стану і створення військових адміністрацій не припиняє роботу органів публічної влади в Україні, а, отже, актуальною для реалізації залишається визнана в Україні потреба в забезпеченні участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики, в тому числі під час надання відсічі військовій агресії іншої держави.

2. В умовах створення безпрецедентного волонтерського руху та укріплення громадянського суспільства в Україні під час війни, роль громадських рад при органах публічної ради повинна зростати пропорційно процесам набуття громадянським суспільством в Україні інституційної зрілості.

3. У період активної військової та гуманітарної фандрайзингової діяльності України громадські ради при органах публічної влади в Україні організаційно та сутнісно можуть стати органами додаткового контролю за ефективністю та прозорістю використання гуманітарної та іншої допомоги, яку отримує наша країна під час війни.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні»: закон України від 24.02.2022 року № 2102-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text> (дата звернення: 07.06.2022).
2. Про правовий режим воєнного стану: закон України від 12.05.2015 року № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 07.06.2022).
3. Про утворення військових адміністрацій: Указ Президента України від 24.02.2022 року № 68/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/68/2022#Text> (дата звернення: 07.06.2022).
4. Дуглер В. В. Військові державні адміністрації як тимчасові органи з елементами військової адміністрації управління у складі сектору безпеки й оборони України. *Південноукраїнський правничий часопис*, № 4–2018, ч. 2. С. 33–37. URL: http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2018/4/part_2/10.pdf (дата звернення: 07.06.2022).
5. Залізнюк В. Хто важливіший: військова адміністрація чи місцева рада? *Юридична газета онлайн*, 22.04.2022 року. URL: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/hto-vazhlivishiy-viyskova-administraciya-chi-misceva-rada.html> (дата звернення: 07.06.2022).
6. Громадська рада при Міністерстві оборони України (заголовок з екрану). URL: <https://www.mil.gov.ua/diyalnist/zvyazki-z-gromadskisty/gromadska-rada/> (дата звернення: 07.06.2022).
7. Юрий Швеце о коррупции в поставках гуманитарной помощи. 21.04.2022 (заголовок з екрану). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=B-3wuDdbW0M> (дата звернення: 07.06.2022).

8. Сіцінська М. В. Громадська рада: особливості її діяльності в секторі безпеки і оборони України. *Державне управління: удосконалення та розвиток*, № 1, 2014. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=673> (дата звернення: 07.06.2022).

Ключові слова: громадська рада при органі публічної влади, публічна влада, військова адміністрація, воєнний стан, франдрайзингова діяльність, гуманітарна допомога.

Key words: public council at a public authority, public authority, military administration, martial law, frandising activities, humanitarian aid.

ПАВЗЮК АНАТОЛІЙ АНАТОЛІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри конституційного права*

ПЕРВИННІ УМОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ Е-ТЕХНОЛОГІЙ У НАРОДНЕ ВОЛЕВИЯВЛЕННЯ

Розвиток е-технологій у сфері народного волевиявлення є вимогою часу. Сучасне ефективне впровадження е-технологій гарантує успіх майже всім процесам людства. Не є виключенням й процеси виборів, що мають певні вимоги та застереження на всіх його етапах. Зокрема, використання е-технологій у виборчих процесах повинно відповідати певним обов'язковим умовам з дотримання права на народне волевиявлення з використанням е-технологій.

По-перше, е-технології які будуть впровадженні у виборчий процес повинні бути інноваційними, якісними, надійними та функціонувати відповідно до чинного законодавства. Підлягати оптимізації та доопрацюванню. Всі процеси, що відбуваються у системі повинні бути збережені в наступні 75 років. Права на е-технології у сфері народного волевиявлення повинні належати виключно державі. Використання таких технологій повинно відбуватися з дотриманням права на народне волевиявлення на всіх етапах виборчого процесу.

По-друге, необхідно забезпечити безперебійну роботу е-технологій, які впровадженні у виборчий процес та уникнення їх не роботи (збою тощо) не тільки під час виборчого процесу, а взагалі. Інакше такі технічні поломки будуть викликати безліч проблем, починаючи з недовіри щодо самої системи в цілому. Проведення будь-яких змін, оновлень рекомендується робити не під час виборчого процесу, а готуватися до цього завчасно, тобто до призначення та проведення конкретних виборів. Це може бути і сертифікація (ліцензування) цієї системи і перевірки її придатності до проведення конкретних виборів, це певна й перевірка роботоздатності до проведення самих виборів, так званих пілотних виборів. До перевірки якості варто додати незалежну оцінку з залученням іноземних представників.